

ORDINACIONS¹ DE L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES I DE LA SALUT DE CATALUNYA I DE BALEARS

Document aprovat a la Junta de Govern del 4 d'abril de 2017

EL PERQUÈ I EL COM D'AQUEST DOCUMENT

Els darrers estatuts de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears van ser aprovats en Assemblea General Extraordinària el dia 5 de juny de 2012. En el seu Article 1r. s'hi descriu el nom, el domicili actual i s'assenyala que és una associació de caràcter científic i cultural, sense finalitat lucrativa, de duració indefinida, l'àmbit d'actuació de la qual és principalment Catalunya, així com altres àmbits territorials de parla catalana.

L'Article 2n. consagra que l'objecte de l'Acadèmia és servir la societat radcada en el seu àmbit a través del foment i la divulgació de les ciències de la salut. Així mateix, promoure i organitzar activitats i serveis per al constant benefici i la millora dels associats en els àmbits científic, cultural, econòmic i social, bé directament, bé a través de terceres entitats. Finalment, faculta per establir relacions de reciprocitat amb totes aquelles associacions científiques i culturals que cregui convenient, de dintre i de fora del seu àmbit territorial.

L'anàlisi d'aquests dos articles, d'altra banda els únics que descriuen que és l'Acadèmia, planteja dues consideracions. La primera és que el seu enunciat, encara que breu, sembla ser suficient per complir amb l'obligatorietat legal que justifiqui la seva aprovació jurídica i, en definitiva, el seu funcionament.

D'altra banda, però, es veu que és clarament insuficient si hom vol descriure l'extraordinària riquesa que representa l'Acadèmia en el vessant històric, científic, cultural, cívica i social, sense oblidar la important faïçó humanística. Són, doncs, aquestes raons les que suggereixen que l'Acadèmia hauria de disposar d'un document que descrivís amb tot detall el cos i l'ànima de l'entitat, això és, el que és, el que fa, quins objectius té, què representa en el col·lectiu dels professionals, quines relacions estableix amb l'autoritat

---

¹ Escollim el terme **Ordinacions** per encapçalar el document, d'acord amb la definició del *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans* (DIEC2) expressada com un conjunt de regles o disposicions estatuïdes per al funcionament i la bona marxa d'una institució, comunitat etc.

sanitària, el Govern, el Parlament, amb els ciutadans, quins valors té, etc., a mode de les **Bylaws** que adopten les corporacions i universitats americanes i d'altres països, on s'hi fa palesa la cultura de la institució, mitjançant la qual el lector pot arribar a copsar la seva essència íntima.

No coneixem cap document que respongui a aquestes qüestions, llevat de la notable aportació que fa el **Dr. Frederic Corominas i Beret**, secretari general de l'Acadèmia (1964-1972), sobre els orígens i valors de l'Acadèmia en el seu llibre *L'Acadèmia i la Barcelona de fa cent anys*, 1958:

*«La pedra de toc d'un país no són les seves lleis, sinó les seves institucions. Les lleis canvien i són expressió d'un poder, absolut o liberal, però amb un criteri que varia segons el legislador. La **institució**, en canvi, apareix per **acomplir una funció**, per **omplir un buit**, per **la voluntat del poble** i per **l'acció d'un grup** disposat a portar-la endavant.*

Aquestes circumstàncies es donaren fa cent anys a Barcelona i com a resultat nasqué l'Acadèmia, com una resposta a allò que es considerava com una falla de la manera oficial d'ensenyar la medicina.

*L'objectiu principal va ésser aquest i així ho entengueren els que la feren néixer. **Espontaneïtat, esperit de servei**, heus aquí l'origen de la nostra institució, que amb raó s'ha qualificat d'**Institució lliure** formada per homes lliures.*

*Un acte creador, però, no s'acaba en un sol moment. Cal adaptar-se a cada nou problema que es presenta. Per això més endavant, i tal com es reflecteix als estatuts aprovats en els anys trenta, l'Acadèmia no sols s'imposà com a raó d'existir el (**cultiu de la ciència mèdica**), sinó, també, **el servei al país** a través d'aquesta ciència. No es tractava a nivell individual, sinó que s'hi feia intervenir una **dimensió social, comunitària, ben moderna** i que transcendeix la simple formació del metge».....*

*«L'Acadèmia és una autèntica **institució democràtica**. Constitueix una federació d'Associacions autònomes entre si i cada una d'elles amb una Junta elegida per sufragi entre els membres de la institució. Els càrrecs són doncs, elegits de sota a dalt, essent desconegut el sistema digital. És característic que, per evitar possibles maniobres, el reglament estableix que només poden ser elegits els que ja portin un any actuant com a membres numeraris.*

*Ara bé, el poder legislatiu segueix sempre en mans de tots els membres que formen l'Assemblea, únic organisme que pot canviar els Estatuts i el Reglament. Aquest **esperit democràtic** constitueix, sens dubte, un dels secrets de la seva **vitalitat i flexibilitat**.*

*L'altre element important està en el fet que l'Acadèmia no està ni ha estat mai lligada a cap element oficial de cap mena, quedant sempre **independent** de qualsevol circumstància política o universitària».*

L'única diferència que ara tenim al respecte del que defineix el Dr. Corominas és que l'Acadèmia utilitza els sistemes digitals, i els seus membres per a ser escollits per a un càrrec representatiu han de ser, com a mínim, socis dos anys abans.

Com a resum, podem dir que des del seu naixement l'any 1872 els valors que fonamenten el codi ètic de l'Acadèmia es basen en la seva pròpia definició:

Una Institució que neix per acomplir la funció d'omplir un buit en l'ensenyança de la ciència mèdica, per la voluntat del poble i per l'acció d'un grup decidit a canviar-ho.

Una institució democràtica, que neix lliure, amb esperit de servei i voluntat de servei al país.

No cal dir que el document final sintetitza no només la ideologia sinó també l'essència intangible de l'Acadèmia de tal manera que, per la seva importància, seria convenient incloure'l en els estatuts actuals, no pas *in extenso*, sinó senzillament esmentar en el lloc adequat que l'Acadèmia es defineix i es regula pel present document.

Un problema metodològic

Com encarar la manera de fer palès el cos i l'ànima de l'Acadèmia?

Una manera seria aplegar en un llistat totes aquelles característiques que l'Acadèmia posseeix per tal de ser comunicades i divulgades als socis, a les societats i filials i a la comunitat de ciutadans, un cop ordenades convenientment, redactant-t'ho segons els conceptes corporatius més utilitzats avui en dia, adscriuint tots els conceptes propis de l'Acadèmia a les definicions de la Missió, la Visió i els Valors, tan utilitzats a dia d'avui per la majoria de corporacions, institucions i entitats.

Cal assenyalar que és molt freqüent la manca de distinció entre els tres conceptes esmentats, especialment la no diferenciació entre el concepte Missió i el de Visió. En definitiva, les Missions futures defineixen la Visió.

Per tal d'aconseguir la màxima precisió en els conceptes, s'expressen els significats terminològics de la Missió, la Visió i els Valors, extrets de les opinions d'experts qualificats. Darrere de cada definició s'adscriuen a continuació aquells categories que posseeix l'Acadèmia que s'adiuen a la definició, per tal d'anar avançant cap una síntesi final.

MISSIÓ

Raó de ser de la institució, explicant què és, què fa i per a qui ho fa.

QUI SOM?

- Som una entitat científica sense ànim de lucre, amb personalitat jurídica pròpia que constitueix una tribuna i un lloc de reunió i debat dels professionals de la salut del nostre àmbit d'actuació.
- Som una comunitat científica viva, de 28.000 membres (a gener de 2017), que s'adapta a les necessitats i circumstàncies científiques i socials del moment, que treballa en col·laboració amb altres institucions mèdiques, biològiques, farmacèutiques i altres entitats relacionades amb les ciències de la salut i de la vida, nacionals i internacionals, amb una constant inquietud d'innovació i progrés.
- Som la Societat que aplega les diverses Societats que representen cada una de les especialitats mèdiques i de la salut del nostre país. En el moment de la redacció del present document, l'Acadèmia té 90 societats científiques de les distintes especialitats, des de les més clàssiques a les més tecnològiques i innovadores, a més de 20 societats filials que treballen en les diverses comarques de la nostra àrea d'actuació.
- Som una institució independent que constitueix un espai neutral de tota influència política, ideològica, religiosa i econòmica, la qual cosa configura una

tribuna ideal de debat mèdic i sanitari que està regit únicament pel rigor i l'evidència científica, característiques que presideixen permanentment l'acció de les seves societats.

- Som una antiga institució científica. L'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i Balears fou fundada a Barcelona l'any 1872 per cinc estudiants de Medicina descontents amb l'ensenyament oficial de la Facultat de Medicina de l'època. Entre els fundadors hi constaven Salvador Cardenal i Josep Anton Barraquer els quals, anys a venir, seran els grans mestres de la Medicina Catalana.

En el decurs de tots aquests anys l'Acadèmia ha estat fidel al compromís que ha contret amb el país, treballant per l'assoliment del seus objectius fundacionals.

- L'Acadèmia ha defensat i defensa el patrimoni cultural català genèricament i, d'una manera especial, el patrimoni relacionat amb les Ciències Mèdiques, de la Salut i de la Vida. En aquest patrimoni incloem la defensa de la llengua catalana que l'Acadèmia ha mantingut en tot moment, àdhuc en circumstàncies adverses.

QUÈ FEM?

- Des de la seva fundació, l'Acadèmia ha tingut com a objectiu l'increment del coneixement científic dels seus membres, així com l'enriquiment de la pràctica de les especialitats mèdiques que s'han anat destriant dels troncs comuns de la medicina i la cirurgia durant el decurs del segle XX.

- Millorar el coneixement científic i cultural dels seus membres tot fomentant la formació continuada i el conreu de les Ciències de la Salut i de la Vida en tots els seus aspectes: humà, cultural, ètic, tècnic, social, cívic i patriòtic, tant en el seu vessant assistencial com docent i de recerca, contribuint així al desenvolupament professional dirigit a totes les persones que treballen en l'àmbit de la salut.

- Per tal d'assolir aquests objectius, l'Acadèmia disposa d'activitats docents periòdiques, pròpies de cada una de les seves societats i filials, a més de les activitats programades per la seva Fundació Institut Interuniversitari InterAc Salut, constituïda amb el suport de diverses universitats catalanes, activitats que, per aquesta condició, adquireixen el dret de rebre crèdits universitaris.

QUINA ÉS LA NOSTRA RAÓ DE SER?

- La nostra raó de ser última no és altra que el servei als nostres associats i als nostres conciutadans, mitjançant la transferència del coneixement de què disposem a fi que l'increment d'aquest coneixement representi una millora real en la salut de la nostra comunitat. Aquesta raó de ser última no exclou en absolut, ans al contrari, l'augment de prestigi de la nostra medicina, dels nostres professionals, del nostre sistema sanitari i, en definitiva, de la nostra institució, en el cas que siguem capaços d'assolir els fins proposats.

Aquesta voluntat de servei es concreta en el nostres socis i, a l'ensem, sota el criteri d'obertura del nostre coneixement, cap als grups de població que són objecte de la nostra actuació.

QUINA ÉS LA POBLACIÓ OBJECTE DE LA NOSTRA ACTUACIÓ?

- El servei als nostres socis, les societats i les filials, proporcionant-los les eines de què disposa l'Acadèmia, necessàries per a l'adquisició del coneixement, per tal que puguin assolir els objectius docents programats.
- El servei als nostres conciutadans i, molt especialment, als nostres ciutadans malalts, sent per a ells un referent en la salut i en la malaltia a través de les activitats pròpies de l'Acadèmia adreçades *ad hoc* a grups de població específics com poden ser els estudiants, gent gran, les associacions de malalts...
- La col·laboració amb el nostre Govern i amb el Parlament, sota el criteri que si és l'Acadèmia la que disposa del coneixement mèdic i de la salut a través de les seves societats, és ella la que està facultada per exercir

d'assessora de l'autoritat i l'administració sanitàries, davant de problemes de la salut dels ciutadans.

Així, l'Acadèmia esdevé per a socis, societats i filials, ciutadans i autoritat i administració sanitàries, Govern i Parlament, un potent referent en temes de salut en el nostre àmbit d'actuació.

- Si bé tots ells formen la població diana de la nostra actuació, afirmem també la importància que mereixen el metge jove en general i el metge resident en particular, atès que aquests són el nostre futur. Pel que fa a l'àmbit de l'estudiant, queda cobert per mitjà de la nostra societat Associació d'Estudiants de Ciències de la Salut (ACES).

QUIN ÉS EL NOSTRE ÀMBIT GEOGRÀFIC?

L'àmbit geogràfic comprèn la **Catalunya** estricta, les **Illes Balears** a través de l'*Agrupació Mèdica Balear*, **València** a través de la *Societat Valenciana de Ciències de la Salut Joan Baptista Peset* i, a més, l'Acadèmia té una correspondència recíproca de socis amb **Andorra** a través de la *Societat Andorrana de Ciències (SAC)*, i amb **Euskadi** amb l'*Academia de Ciencias Médicas de Bilbao* i l'*Academia de Ciencias Médicas del País Vasco*.

Pel que fa a Catalunya, l'Acadèmia disposa de 20 societats filials repartides per diverses comarques de Catalunya que fan activitats en els seus respectius territoris.

Ultra això, ha establert col·laboració amb altres institucions de cultura i ciència mèdiques i de la salut, com l'*Institut d'Estudis Catalans* i diverses **universitats** catalanes.

QUIN ÉS EL NOSTRE AVANTATGE COMPETITIU?

- Comptem amb una institució que posseeix un magnífic edifici, adequat a l'activitat que desenvolupa, amb aules, seminaris, auditori, tallers i laboratori i despatxos administratius.

- Comptem amb una àmplia gamma de serveis als socis i a les societats.
- Comptem amb un model de gestió acreditada de qualitat.
- Comptem amb unes actives i potents societats catalanes especialitzades.
- Comptem amb una àmplia oferta formativa de postgrau adreçada a les distintes especialitats mèdiques.
- Comptem amb un elevat nombre de socis i de societats.
- Comptem amb professionals d'un gran prestigi.
- Gaudim d'una important posició de referència en els aspectes mèdics, de la salut i de la vida davant dels organismes de govern i legislatius. Comptem amb unes molt bones relacions amb altres institucions de cultura i ciència mèdica i de la salut com són les universitats i l'Institut d'Estudis Catalans, entre altres.
- Comptem amb una Fundació InterAc Salut que és un Institut Interuniversitari de recent creació, destinat a ser una potent eina docent en un futur immediat.
- Comptem amb uns principis d'alt valor moral que regeixen la nostra actuació.

- L'Acadèmia posseeix uns comptes econòmics absolutament sanejats, tal com assenyalen les distintes auditories.

- Som l'única institució mèdica de la salut i de la vida que promociona el *Diccionari Enciclopèdic de Medicina*, indispensable en el nostre àmbit.

- La restricció econòmica ha disminuït l'oferta dels competidors, la qual cosa pot afavorir l'obtenció d'un nínxol d'oportunitat en els aspectes docents.

VISIÓ

La visió defineix el que pretenem aconseguir en el futur (5 a 10 anys) i les seues objectius han de ser raonablement realistes i assolibles. La seua intenció és estratègica i cal que marqui la pauta de l'acció a emprar.

A fi d'obtenir una millor visió de la nostra institució ens ajudarà preguntar-nos:

QUÈ VOL ASSOLIR L'ACADÈMIA EN EL FUTUR?

- Mantenir i reforçar el compromís amb els nostres socis.
- Enfortir el seu paper i acostar-la més a les necessitats dels seus socis i al sector de la salut en general i que la sentin més propera.
- Desenvolupar un model formatiu diferenciat basat en la innovació i la tecnologia, tot liderant i potenciant el coneixement transversal, sota els criteris imprescindibles de multidisciplinarietat, multiprofessionalitat, qualitat, tendència a l'excel·lència i treball en xarxa, de complexitat i complicitat creixent, i que tot plegat permeti que la institució esdevingui finalment un autèntic fòrum interdisciplinari. Aquest model formatiu cal que sigui desenvolupat tenint en compte exclusivament el rigor i l'evidència científica.
- Continuar liderant l'ensenyament especialitzat de la Medicina i de les Ciències de la Salut i de la Vida a través de noves formes d'ensenyament com són l'ús de les Tecnologies de la Informació i de la Comunicació (TIC), i en especial de la Simulació, les quals representin una evident innovació que ens permeti continuar sent la institució referent indispensable en la docència especialitzada.
- Aprofundir i reforçar les relacions amb els organismes governamentals i legislatius que ens permetin continuar millorant el posicionament de l'Acadèmia com a institució de referència en temes de salut, tot cercant que la influència de l'Acadèmia en la millora de la salut de la comunitat sigui imprescindible.
- Millorar el posicionament com a institució de referència en salut de la societat civil, mitjançant l'ampliació de les activitats docents dirigides als ciutadans, com per exemple l'elaboració de guies i consells per a pacients, prèvia captació com a *partners* de més Associacions de Malalts i altres poblacions diana, consolidant així la incipient Escola de Salut de l'Acadèmia.

- Ampliar el suport a la Fundació Institut Interuniversitari InterAc Salut per part d'altres universitats.
- Ampliar les activitats pròpies de l'InterAc Salut, implicant-hi any rere any més societats.
- Esdevenir l'agència independent responsable de l'acreditació de l'activitat i el desenvolupament professional, tornant a acreditar l'activitat i el desenvolupament professional, tal com ho havíem estat fins al 2010.
- Continuar eixamplant la política d'aliances productives.
- El coneixement de tots els seus associats és un dels grans actius de l'Acadèmia. La Gestió del Coneixement busca transferir el coneixement i l'experiència existent entre els seus membres, de manera que puguin ser utilitzats com un recurs disponible per a totes les societats. La transferència del coneixement, però, no es limita als socis, sinó que ha d'abastar totes les poblacions diana de l'Acadèmia abans esmentades, com ara socis, societats, ciutadans, Govern, Parlament i qualsevol altra institució de cultura i ciència mèdica i de la salut. Gestionar adequadament aquest actiu ha de permetre que l'Acadèmia assoleixi el compliment de les missions futures.
- Promoció de la recerca avaluativa. L'Acadèmia, d'acord amb la seva missió, ha de posar en marxa els instruments i mecanismes per fomentar i impulsar projectes de recerca avaluativa de qualitat, contribuint a ajudar a evidenciar resultats en salut a partir del coneixement científic.
- Disposar d'un pla de comunicació orientat a totes les missions.
- Comunicació: L'Acadèmia, a través de la comunicació corporativa, projectarà activament la seva imatge tant a dins de la pròpia organització com a la societat en general visualitzant les missions futures.
- Cal elaborar un pla àgil per tal d'adequar els recursos a les noves missions.

COM VOLEM QUE ESTIGUI POSICIONADA LA INSTITUCIÓ ANYS A VENIR?

- Volem que l'Acadèmia sigui coneguda i reconegut el seu prestigi de manera definitiva, tant per la societat com per les instàncies polítiques del país i del nostre àmbit d'actuació, i per les altres institucions de cultura i ciència mèdica, com a institució cabdal de la docència especialitzada, com a referent en temes de la salut, de la transmissió i de l'acreditació del coneixement i de la innovació, de tal manera que la seva influència benèfica i el seu compromís social siguin imprescindibles per a ajudar a assolir el benestar de la nostra comunitat.
- Volem aconseguir que l'Acadèmia sigui percebuda pels socis i les societats com la seva autèntica casa del coneixement, que s'hi sentin identificats i que propaguin amb orgull el seu sentit de pertinença, deixant de banda, per part d'alguns sectors, bé la indiferència, bé una imatge de l'Acadèmia distant del soci. Aquest és, precisament, el propòsit del recentment endegat programa de Comunicació interna.

LA POBLACIÓ DIANA DE LA INSTITUCIÓ, SERÀ LA MATEIXA?

La població objecte de la nostra actuació serà sens dubte la mateixa, és a dir, socis, societats, ciutadans i Govern i Parlament, en el benentès que l'objectiu se centrarà en dos aspectes, un de quantitatiu augmentant el nombre de les poblacions diana i les activitats dirigides a elles, i un altre de qualitatiu seleccionant les activitats més adients per tal d'aconseguir un major impacte docent. Cal seguir incrementant la dedicació per tal de motivar els joves metges i professionals de la sanitat, mitjançant programes específics.

AMPLIARÀ L'ENTITAT LA SEVA ZONA D'ACTUACIÓ?

D'acord amb el criteri d'obertura adoptat per l'Acadèmia es té la voluntat de començar a establir relacions internacionals amb altres institucions afins on es pugui oferir el nostre valor afegit i, a la vegada, rebre el valor afegit de les institucions estrangeres, fent aportacions d'intercanvi mutu.

VALORS

Aquest apartat descriu les virtuts, qualitats i principis pels quals es regeix la institució en un sentit eminentment ètic, descrits com a criteris permanents, constants i ideals. Cal que es tinguin en compte les inquietuds i necessitats humanes bàsiques.

Encara que la descripció de la missió, la visió i els valors configuren la cultura de la nostra institució, els valors defineixen amb més precisió la personalitat de l'Acadèmia i el seu estil d'actuació.

No cal dir que en la definició dels valors han de prevaler els interessos col·lectius i plasmar la realitat, evitant ser només una expressió dels desitjos dels seus dirigents.

Per tal de definir millor els nostres valors corporatius ens ajudarà respondre a les preguntes següents:

EN QUÈ CREIEM? COM SOM?

Quan s'efectua l'anàlisi dels valors d'una institució, hom pot observar que apareixen termes que han sortit en l'elaboració tant de la Missió com de la Visió. Efectivament, les accions dutes a terme per aconseguir els objectius es realitzen, es vulgui o no, d'una determinada manera que indefugiblement posseeixen el caràcter de valors i que, per tant, marquen en gran mesura la manera de ser de la institució, el seu estil i la seva personalitat.

L'Acadèmia posseeix dos tipus de Valors. Uns de caràcter genèric i altres de caràcter específic.

Valors de Caràcter Genèric

Suport a la Declaració Universal dels Drets Humans

L'Acadèmia, a través de les seves estructures de Govern, els seus socis així com les seves Societats i Filials s'adscriuen i donen suport explícit a la

Declaració Universal dels Drets Humans adoptada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, resolució 217, el 10 de desembre de 1948. En efecte, no pot ser d'altra manera atès que els components de l'Acadèmia són professionals de la Medicina i/o de la Salut, els quals cal que respectin la dignitat de totes les persones, fonament dels altres valors de fraternitat i solidaritat els quals possibiliten la consecució de la llibertat, de la justícia i de la pau, tal com clarament s'expressa en el preàmbul.

D'especial importància per a nosaltres constitueix l'Article 25 de la susdita declaració en l'apartat 1, quan diu que tota persona té dret a un nivell de vida que asseguri la seva salut, el seu benestar i els de la seva família, especialment quant a alimentació, a vestit, a habitatge, a atenció mèdica i als necessaris serveis socials; tota persona té dret a la seguretat en cas de desocupació, malaltia, invalidesa, viduïtat, vellesa o en d'altres casos de pèrdua dels mitjans de subsistència a causa de circumstàncies independents de la seva voluntat. I també en l'apartat 2, quan afirma que la maternitat i la infantesa tenen dret a una ajuda i a una assistència especials. Tot infant nascut en el matrimoni, o fora d'ell, frueix d'igual protecció social.

També notable és l'Article 26 en el seu apartat 2, el qual afirma que l'educació ha de tendir al ple desenvolupament de la personalitat humana i al reforçament del respecte dels Drets Humans i de les llibertats fonamentals. Ha d'afavorir la comprensió, la tolerància i l'amistat entre totes les nacions i tots els grups socials o religiosos, i la difusió de les activitats de les Nacions Unides per al manteniment de la pau.

Cal remarcar el gran relleu que en els nostres dies adquireix la defensa de la igualtat de gènere, també continguda en la Declaració Universal dels Drets Humans, però que per la seva importància és convenient remarcar-la en un paràgraf a part.

- Declaració Universal dels Drets Humans, Nacions Unides, versió en català, 1998
- The Universal Declaration of Human Rights, lloc web de les Nacions Unides. [Versió oficial en anglès.](#)
- Resolució 217 (III) A de l'Assemblea General de les Nacions Unides del 10 de gener del 1948 a París.
- Paul Williams, Ed., *The International Bill of Human Rights*, Entwistle, 1981. Aquesta és la primera edició en llibre (ISBN 0-934558-07-8) de la Declaració Universal dels Drets Humans, amb pròleg de Jimmy Carter.

- ALFREDSSON, Gudmundur; EIDE, Asbjørn. *The Universal Declaration of Human Rights: a common standard of achievement* (en anglès). Martinus Nijhoff Publishers, 1999, p.727. ISBN 9041111689.
pàg. 5

Suport a la Declaració d'Igualtat de Gènere

L'Acadèmia defensa fermament la igualtat de gènere, la qual implica que els homes i les dones han de rebre el mateix tractament. Aquest concepte és clau en la Declaració Universal dels Drets Humans de les Nacions Unides, en què l'objectiu final és proporcionar la igualtat legal i la igualtat social, especialment en les activitats democràtiques, i assegurar la igualtat de remuneració per igual treball. El principi d'igualtat i de no-discriminació per raó de sexe és una obligació de dret internacional general, que vincula totes les nacions i, atès el seu caràcter principal, s'estableix sempre com un principi que ha d'inspirar la resta dels drets fonamentals.

Aquest dret és vigent des de la l'adopció de la Carta de les Nacions Unides, firmada a San Francisco el 26 de juny de 1945, en la qual «Es referma la fe en els drets fonamentals de l'ésser humà, en la dignitat i el valor de la persona humana, en la igualtat de drets entre els homes i les dones i de les nacions grans i petites». Seguidament, el 10 de desembre de 1948 és aprovada la Declaració Universal de Drets Humans.

Més importància té la Convenció de les Nacions Unides sobre l'eliminació de tota forma de discriminació contra la dona, de 18 de desembre de 1979, ratificada per l'Estat espanyol l'any 1983 i publicada al BOE l'any 1984, i el seu Protocol facultatiu, ratificat i en vigor des de l'any 2001, que estableixen que:

«...els estats han de prendre les mesures apropiades, incloent-hi les de caràcter legislatiu, per assegurar el ple desenvolupament i avenç de la dona en tots els àmbits [...] No es considerarà discriminació l'adopció de mesures especials encaminades a accelerar la igualtat de facto entre l'home i la dona...»

A més, juntament amb aquesta obligació s'amplia els drets de les dones en diversos àmbits, com són el dels drets polítics, en matèria laboral, educació,

sanitat i economia. A l'empara d'aquesta Convenció, va sorgir el Comitè per a l'Eliminació de la Discriminació contra les Dones, òrgan que té com a objectiu la tutela del dret a la no-discriminació per raó de sexe.

També convé destacar la Conferència de Viena de 1993 de les Nacions Unides, on s'insisteix, un cop més, en la idea que:

«...els drets humans de la dona i de la nena són part inalienable, integrant i indivisible dels drets humans universals ...»

En la Quarta Conferència Mundial de les Nacions Unides sobre la Dona, que va tenir lloc a Beijing l'any 1995, es posà de manifest el consens que hi ha en relació amb la universalitat i la globalitat dels problemes de les dones, i destaca la importància de la igualtat i la no-discriminació per raó de sexe com a factor ineludible per construir les societats del segle XXI. En definitiva, entre els objectius de desenvolupament de les Nacions Unides per al mil·lenni, ocupa un lloc destacat la igualtat d'oportunitats entre sexes i l'autonomia de les dones.

En el marc intern, tant la Constitució espanyola de 1978 (articles 14 i 9.2)[3] com l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979 (article 8), proclamen el principi d'igualtat i no-discriminació i insten els poders públics a promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat siguin reals i efectives, i remou els obstacles que n'impedeixen o en dificulten la plenitud, facilitant la participació de tots els ciutadans i ciutadanes en la vida política, econòmica, cultural i social.

- United Nations. *Report of the Economic and Social Council for 1997*. A/52/3.18 September 1997.
- *Informes d'impacte de gènere*. Barcelona: Institut Català de les Dones, Juny 2005 [Consulta: 11 agost 2013].
- *Constitució espanyola de 1978* (articles 14 i 9.2)
- Mary Braithwaite. *Gender Mainstreaming in the European Structural Funds*. Comissió Europea, 2000
- Carmen de la Cruz. *Guía metodológica para integrar la perspectiva de género en los proyectos y programas de desarrollo*. Emakunde, 1998.

Suport als Principis Fonamentals de la Bioètica

Les estructures de govern de l'Acadèmia, els socis i les societats i filials s'adscriuen als principis fonamentals de la Bioètica. Com a professionals de la medicina i la salut no poden deixar de defensar que cal proporcionar el millor benefici per al malalt, principi de **beneficència**, el principi de **no maleficència** resumit en el clàssic «*Primum non nocere*», de defensar la dignitat i el dret dels malalts a prendre decisions que pertanyen a l'àmbit del seu propi cos i les seves creences i respectar, per tant, la seva **autonomia** i, finalment, vetllar sempre per l'equitat en les actuacions professionals, tant en el vessant del malalt com en el col·lectiu, sense perdre de vista que els recursos en la medicina pública són de tots els ciutadans i s'han d'emprar amb **justícia distributiva**.

Respecte al Medi Ambient

S'entén per medi ambient l'entorn o suma total d'allò que ens envolta i que afecta i condiona especialment les circumstàncies de vida de les persones o la societat en el seu conjunt.

El manteniment d'un medi ambient natural i sa és un sistema complex en què intervenen una gran munió de factors. En ecologia, economia i sociologia, la defensa del medi està unida al desenvolupament sostenible. Al segle XXI el medi està fortament lligat a la capacitat de càrrega humana i a l'efecte de la globalització que caracteritza aquesta època.

En epidemiologia, el medi és el conjunt de factors extrínsecs que influeixen sobre l'existència, l'exposició i la susceptibilitat de l'agent a provocar una malaltia a l'hoste.

És lògic, doncs, que la nostra gent defensi els valors mediambientals que preserven la família humana d'emmalaltir.

- *Tecnología energética y medio ambiente*. Volum 1, edicions UPC, 2006. ISBN 978-84-8301-848-4 (castellà)
- *Sostenible? Tecnología, desarrollo sostenible, desequilibris i canvi global*. Editorial Icària, Barcelona, 1997.
- *Política del medi ambient*. Guia temàtica electrònica de la Biblioteca/CRAI de la Universitat Pompeu Fabra. [Darrera actualització: 22 gener 2016]
- Portal Sostenibilitat Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC (castellà)

Suport als Principis relacionats amb la Seguretat dels pacients

L'Acadèmia s'adscriu als principis inclosos en el marc conceptual de la Classificació Internacional per a la seguretat del pacient i les accions en promoure-la. Les societats i els seus socis han d'aportar elements que consolidin els sistemes de base científica per a la millora en la seguretat dels pacients i en la qualitat de l'atenció sanitària.

- World Health Organization, World Alliance for Patient Safety. Marco Conceptual de la Clasificación Internacional para la Seguridad del Paciente. Versió 1.1. Informe tècnic definitiu, gener de 2009. [icps_full_report_es.pdf](#)
- Institute of Medicine. *Medicare: a strategy for quality assurance*. Volum II. Washington DC: National Academy Press; 1990.
- Reason James. *Human error*. Cambridge DT: Cambridge University Press; 1990.
- Joint Commission on the Accreditation of Healthcare Organizations. Sentinel event policy 1996. Definició revisada, novembre 1997.

Valors de Caràcter Específic

Valors pertanyents al Codi Ètic de l'Acadèmia

(en curs d'elaboració)

S'està preparant un Codi Ètic de l'Acadèmia amb la Societat Catalana de Bioètica.

Mentrestant farem esment d'uns quants valors que, des de l'aprovació de la Reflexió Estratègica, 2011-2015, els hem adoptat en la nostra actuació.

Obertura, Transmissió del coneixement

Estem convençuts que el coneixement científic que dipositen les diverses societats pot beneficiar els ciutadans i, per tant, no ha de quedar reclòs en les nostres aules sinó que l'Acadèmia ha començat a obrir activitats en benefici de poblacions diana que les poden aprofitar, com associacions de malalts, estudiants, esportistes, món laboral i altres, afavorint sens dubte el valor de Transmissió del coneixement.

Així mateix, l'obertura s'amplia cap a les estructures de govern i legislatives, tal com en els darrers temps s'ha fet, així com cap a institucions de cultura de Ciència Mèdica i de la Salut com són les universitats, relació que culmina amb

la creació en el si de l'Acadèmia de la Fundació Institut Interuniversitari InterAc Salut.

Interdisciplinarietat, Multiprofessionalitat, Transversalitat

També tenim el convenciment que, lluny de posicions gremialistes i d'elit, el nostre coneixement millora i adquireix força si adopta formes d'anàlisi científica que comportin un esforç mancomunat, el qual aplegui el concurs de diverses disciplines i professions relacionades amb el nostre àmbit d'actuació. Així doncs, l'Acadèmia ha anat estimulants l'ingrés de distintes professions, per exemple, infermeres, fisioterapeutes, especialistes en dret sanitari, arquitectes, economistes de la salut, i molts altres, que enriqueixen el debat propi de l'Acadèmia i ajuden a cercar les solucions més adients als problemes mèdics i sanitaris plantejats.

De la mateixa manera, l'Acadèmia estimula la trobada de les distintes societats en els llocs fronterers que són comuns a totes elles, a fi i efecte d'establir el pertinent debat científic que, emprant el treball cooperatiu, enriqueixi les conclusions finals, estimulants per tant el valor de la **Transversalitat**.

Treball en Xarxa

Treballant sota els anteriors conceptes, Interdisciplinarietat i Multiprofessionalitat, es crea una base que facilita en gran manera abordar el treball en xarxa entès com a l'expansió i la projecció del treball col·laboratiu amb altres entitats i institucions, com per exemple les universitats. Això és el que l'Acadèmia ha fet en els darrers anys. En efecte, creiem en la notable importància d'entrar en relació amb altres entitats i institucions afins per tal d'anar creant xarxes de complexitat creixent de gestió intel·ligent del coneixement, les quals, utilitzant criteris de treball mancomunat, proporcionin resultats més significatius en la Medicina i la Salut.

Independència

La condició d'acadèmics dels membres de la nostra institució obliguen imperativament a mantenir en la seva actuació criteris purament científics. És per això que el valor independència, tal com s'ha assenyalat en l'apartat «Qui som?», és un dels més preuats, atès que configura l'Acadèmia com un espai neutral lliure d'altres influències que no siguin els criteris canònics de la ciència. L'assegurança de la independència possibilita i garanteix altres valors com el rigor i l'evidència científica, descrits a continuació.

Rigor i evidència científica. Qualitat i Excel·lència

El rigor i l'evidència científica són els valors *sine qua non* de l'Acadèmia. És el desideràtum de tots els nostres membres. Són els valors indispensables que possibiliten la consecució d'altres resultats com són la **Qualitat** i la tendència a l'**Excel·lència**, els quals esdevenen, un cop assolits, valors en si mateixos.

Innovació

L'adopció per part de l'Acadèmia de nous mètodes docents per tal de fer front als nous reptes que presenta el nostre món, un món globalitzat, ràpidament canviant, amb pressupòsits diversos i valors nous, constitueix un punt d'inflexió que ha propiciat l'assumpció del valor que representa la innovació. Així doncs, l'Acadèmia, a banda de posar al servei de membres i societats el *hardware* digital lligat a tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) com a eines docents, crea la Societat Catalana d'Innovació i Simulació per tal d'estimular aquests valors.

Un altre exemple d'això és la creació de la xarxa de coneixement que representa l'Institut Interuniversitari InterAc Salut que ha començat a actuar recentment.

Servei a les persones. Servei al País

Alguns membres de l'Acadèmia pensen erròniament que la nostra institució té per missió única proveir als socis i a les societats dels serveis necessaris per

a la consecució dels fins docents. Cal dir clarament que, efectivament, cal proporcionar aquests serveis i com més i més bons millor, però també cal dir clarament que no som una gestoria, sinó una institució científica al servei de les persones i les societats, molt antiga, que ha preservat els valors de l'entitat durant 143 anys. Així, tal com diu un dels postulats de l'apartat «Qui Som?», l'Acadèmia es dedica a millorar el coneixement científic i cultural dels seus membres tot fomentant la formació continuada i el conreu de les Ciències de la Salut i de la Vida en tots els seus aspectes: humà, cultural, ètic, tècnic, social, cívic i patriòtic, tant en el seu vessant assistencial com docent i de recerca, contribuint així al desenvolupament professional dirigit a totes les persones que treballen en l'àmbit de la salut.

Aquesta tasca, efectuada sense solució de continuïtat, llevat dels períodes de les dictadures del segle XX, ha constituït una meritòria tasca de servei al país i ha contribuït sens dubte a la millora de la salut dels nostres conciutadans.

Catalanitat, Fidelitat al País, Protecció del Patrimoni català

Aquest servei al país s'ha desenvolupat sempre, excepció feta dels períodes dictatorials esmentats, sota una pàtina de catalanitat que ha impregnat totes les nostres actuacions. Així, la protecció genèrica del patrimoni català, i de manera especial el lligat a les ciències mèdiques i de la salut i de la vida, ha esdevingut una constant del nostre quefer. Entre altres institucions, formem part del Patronat de la Fundació Museu d'Història de la Medicina Catalana i comptem amb la Societat Catalana d'Història de la Medicina. La fidelitat cap al país la sentim, doncs, com un dels valors més notables.

Així mateix, l'Acadèmia aprovà l'any 1911 que la llengua catalana fos l'oficial de l'entitat, valor que ha perdurat fins ara i que pensem seguir-lo defensant en l'avenir.

Com s'ha dit més amunt, l'Acadèmia promou, manté i publica, juntament amb l'Institut d'Estudis Catalans, la Fundació Enciclopèdia Catalana i el TERMCAT, el *Diccionari Enciclopèdic de Medicina*, tan important per assolir una normalització lexicogràfica dels termes mèdics i de la salut.